

Kommunalekonomisk utjämning Utjämningsår 2008

OE0110

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa uppgifter	2
A.1 Ämnesområde.....	2
A.2 Statistikområde.....	2
A.3 SOS-klassificering.....	2
A.4 Statistikansvarig.....	2
A.5 Statistikproducent.....	2
A.6 Uppgiftsskyldighet.....	2
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	3
A.9 EU-reglering	3
A.10 Syfte och historik.....	3
A.11 Statistik användning.....	4
A.12 Uppläggning och genomförande.....	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B Kvalitetsdeklaration	5
B.0 Inledning	5
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter	5
1.2 Fullständighet	8
B.2 Tillförlitlighet.....	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått	15
B.3 Aktualitet	16
3.1 Frekvens	16
3.2 Framställningstid	16
3.3 Punktlighet	16
B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet.....	16
4.1 Jämförbarhet över tiden	16
4.2 Jämförbarhet mellan grupper	16

4.3	Sam användbarhet med annan statistik	16
B.5	Tillgänglighet och förståelighet.....	16
5.1	Spridningsformer	16
5.2	Presentation	16
5.3	Dokumentation	17
5.4	Tillgång till primärmaterial	17
5.5	Upplysningstjänster	17

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: *Offentlig ekonomi*

A.2 Statistikområde

Statistikområde: *Kommunernas finanser*

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS): *Nej*

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100)

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Olof Klingnéus
Telefon: 019 – 17 66 16
Telefax: 019 – 17 63 05
E-post: offentlig.ekonomi@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Olof Klingnéus, Olle Storm
Telefon: 019 – 17 66 16, 019 – 17 61 47
Telefax: 019 – 17 63 05
E-post: offentlig.ekonomi@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

A.9 EU-reglering

EU-reglering saknas.

A.10 Syfte och historik

Statsbidrags- och utjämningsystem för den kommunala sektorn enligt nuvarande tappning infördes 1996. Även om systemen därefter genomgått större och mindre förändringar har syftet med utjämnningen dock varit oförändrat, nämligen att åstadkomma likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner respektive alla landsting.

Det statsbidrags- och utjämningsystem som infördes 1996 hade tre huvudbeståndsdelar, nämligen en inkomstutjämnning, en kostnadsutjämnning och ett generellt statsbidrag fördelade på ett delsystem för landsting och ett för kommuner.

Även i det system för kommunalekonomisk utjämnning som infördes år 2005 finns det ett delsystem för kommuner och ett för landsting. Översynen som föregick införandet resulterade dock i en ny inkomstutjämnning, en reviderad kostnadsutjämnning samt nya inslag i form av strukturbidrag, införandebidrag och regleringspost.

Den nya inkomstutjämnningen motsvarar inkomstutjämnning och generellt statsbidrag i tidigare system. Det innebär i huvudsak att staten till större delen finansierar utjämnningen. Kommuner och landsting garanteras genom ett inkomstutjämningsbidrag 115 respektive 110 procent av en uppräknad medel-skattekraft. Kommuner och landsting som har en skattekraft över respektive nivå betalar en inkomstutjämningsavgift till staten.

Kostnadsutjämnningen syftar till att utjämna för strukturella behovs- och kostnadsskillnader. Kostnadsutjämnningen för kommuner består från år 2008 av tio delmodeller, t.ex. förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg. I kostnadsutjämnningen för landsting görs beräkningar i första hand avseende hälso- och sjukvård.

Nettot av inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag och införande-
bidrag jämförs med statens anslag avseende kommunalekonomisk utjämning.
Om de sammanlagda bidragsinkomsterna överstiger anslaget för respektive
delsektor ska en regleringsavgift erläggas. Om bidragsinkomsterna uppgår till ett
belopp som är mindre än anslaget utgår i stället ett regleringsbidrag.

A.11 Statistikanvändning

Skatteverket använder resultatet av beräkningarna för att fatta beslut om
kommunernas respektive landstingens bidrag/avgifter i den kommunal-
ekonomiska utjämningen. En annan viktig användare är Regeringskansliet.

Skolverket utnyttjar utfallet i delmodellen för förskoleverksamhet och skol-
barnsomsorg som grund i fördelningen av statsbidragen till kommuner som
tillämpar maxtaxa i förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

A.12 Uppläggning och genomförande

Beräkningar av kommunalekonomisk utjämning ska göras av SCB enligt
förordning (SFS 2004:81) två gånger året före utjämningsåret, en i september
och en i december.

Septemberberäkningen är preliminär och görs för att kommunerna och lands-
tingen ska kunna använda uppgifterna i sitt budgetarbete för nästkommande år.
Senast den 10 januari utjämningsåret ska Skatteverket få beräkningsunderlaget
från SCB. Senast den 20 januari får kommuner och landsting beslut från
Skatteverket om utfallet för utjämningsåret.

Kommunerna och landstingen har rätt att överklaga Skatteverkets beslut. Om
dessa överklaganden godkänns beräknas ett reviderat utfall som fastställs av
Skatteverket senast den 15 april under utjämningsåret. Eventuella överklagande
som sker därefter bedöms av regeringen. Om regeringen godkänner överklagan-
det beräknas ett nytt utfall som denna gång endast påverkar den kommun eller
det landsting som överklagat.

A.13 Internationell rapportering

Någon internationell rapportering förekommer inte.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Förändringar i utjämningsystemet görs efter beslut av riksdag eller regering.

Under våren 2005 påbörjades en utredning benämnd 2005 års uppföljning av
utjämningsystemet (Fi 2005:02). Under hösten 2007 lämnade utredningen ett
slutbetänkande *Deluppföljning 2 av den kommunalekonomiska utjämningen*
(SOU 2007:61). Utredningen föreslår i slutbetänkandet ett antal uppdateringar
eller förändringar av kostnadsutjämningsens olika delmodeller som föreslås gälla
fr.o.m. utjämningsår 2009.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Den kommunalekonomiska utjämningen syftar till att utjämna för sådana strukturella skillnader som påverkar de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna och landstingen att bedriva sin verksamhet. För att minska effekterna för enskilda kommuner och landsting av införandet av kommunal-ekonomisk utjämning finns särskilda övergångsregler (struktur- och införande-bidrag).

Struktur- och införandebidragen är beslutade för respektive kommun och landsting. Införandebidragen är begränsade till att gälla för åren 2005 – 2010. Struktur- och införandebidragen baseras på den bidragsförändring som framkommit vid jämförelse av referensutfallet bidragsår 2004 enligt det utjämnings-system som gällde fram till bidragsår 2004 och utfall för år 2004 om den kommunalekonomiska utjämningen varit införd. Strukturbidragen baseras även på standardkostnaderna som respektive kommun och landsting hade i de delmodeller i kostnadsutjämningen som var av regionalpolitisk karaktär, bidragsåret 2004.

Underlag till beräkningarna hämtas in från SCB och andra statistikansvariga myndigheter såsom Skatteverket, Skolverket, Socialstyrelsen, AMS, BRÅ och Glesbygdsverket. Vissa underlag hämtas även in från Sveriges Kommuner och Landsting samt finansdepartementet. En del av variablerna som ingår i modellerna uppdateras inte årligen utan är fastslagna av utredningen *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn (SOU 2003:88)*, i propositionen *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet (Prop. 2003/04:155)* och i *förordning (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning*.

Beräkningar görs för kommuner och landsting var för sig och består av följande delar (för landsting och kommuner var för sig):

- Inkomstutjämning
- Kostnadsutjämning
- Strukturbidrag
- Införandebidrag
- Regleringsavgift/bidrag

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Resultatet av beräkningarna redovisas som kronor per invånare den 30 juni året före utjämningsåret för de preliminära beräkningarna och som kronor per invånare den 1 november året före utjämningsåret för de slutliga beräkningarna.

I kostnadsutjämningen kallas de olika modellernas resultat för standardkostnader. Summan av standardkostnaderna kallas strukturkostnad.

1.1.1 Objekt och population

Undersökningsobjekten är kommuner och landsting. Populationen består av samtliga kommuner och landsting enligt utjämningsårets indelning.

1.1.2 Variabler

För en detaljerad lista över variablerna, kontakta SCB.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska mått som redovisas är summa och vägda medelvärden.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Kommuner och landsting enligt utjämningsårets indelning.

1.1.5 Referenstider

Referenstiden är inte densamma för de olika variablerna.

Kommunalekonomisk utjämning

Utfallen i den kommunalekonomiska utjämningen beräknas i kronor per invånare. Utfallet multipliceras med befolkningen den 1 november året före utjämningsåret enligt utjämningsårets indelning. I den preliminära beräkningen i september året före utjämningsåret multipliceras utfallen med folkmängderna den 30 juni året före utjämningsåret.

Inkomstutjämning

Inkomstutjämningen baseras på respektive kommuns och landstings skatteunderlag enligt taxeringen året före utjämningsåret vilket innebär att det är inkomsterna två år före utjämningsåret som ligger som grund. I den preliminära beräkningen i september används en prognos av den slutliga taxeringen som Skatteverket publicerar i september. I inkomstutjämningen används även befolkningsuppgifter avseende den 1 november året före utjämningsåret. I den preliminära beräkningen används dock befolkningsuppgifter per den 30 juni året före utjämningsåret. För att skatteunderlagen ska motsvara utjämningsårets nivå används prognoser av skatteunderlagets utveckling för året före utjämningsåret och utjämningsåret. Dessa prognoser fastställs av regeringen i en förordning som publiceras under hösten året före utjämningsåret. De länsvisa skattesatserna som används baseras på medelskattesatsen i riket (exklusive Gotland) år 2003. De länsvisa skattesatserna justeras även baserat på skatteväxlingar som gjorts under åren 1991 fram till utjämningsåret.

Kostnadsutjämning

De flesta variabler som används i kostnadsutjämningen hämtas från SCB:s befolkningsregister och avser i de flesta fall befolkningen den 31 december två år före utjämningsåret. Exempel på undantag är delmodellen för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg där respektive kommuns folkmängd den 31 december tre respektive fyra år före utjämningsåret också används.

I delmodellen för befolkningsförändringar används kommunernas och landstingens befolkning den 1 november året före utjämningsåret samt folkmängden den 1 november två, tre, fyra, fem och sex år före utjämningsåret. I den preliminära beräkningen i september året före utjämningsåret används befolkningen den 30 juni året före utjämningsåret. I kostnadsutjämnningen för kommuner används även kommunernas folkmängd den 31 december 12 år före utjämningsåret samt antalet 7 – 18-åringar den 31 december sju år före utjämningsåret.

I hälso- och sjukvårdsmodellen i kostnadsutjämnningen för landsting används även befolkningsuppgifter per den 31 december tre, fyra och fem år före utjämningsåret.

Vad gäller övriga variabler används i delmodellen för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg uppgifter om skatteunderlag enligt taxeringen ett, två och tre år före utjämningsåret. Uppgifter om småbarnsföräldrars förvärvsfrekvens baseras på uppgifter tre respektive fyra år före utjämningsåret. Tätortsfaktorn som används i denna delmodell¹ baseras på uppgifter som avser år 2005.

I delmodellen för förskoleklass och grundskola baseras tillägget/avdraget för små skolor och skolskjutsar på förhållandet åren 1997, 1999 och 2001.

I delmodellen för gymnasieskola baseras tillägget för inackordering och/eller reskostnader baseras på uppgifter från år 2001. Uppgifter om antalet elever per program och hemkommun baseras på uppgifter den 15 oktober två år före utjämningsåret. Uppgifter om kostnad per elev och program baseras på data tre år före utjämningsåret.

I delmodellen för individ- och familjeomsorg används uppgifter om lagförda ungdomar på data två, tre respektive fyra år före utjämningsåret. Uppgift om arbetslösa utan ersättning baseras på data två år före utjämningsåret. Uppgifter om antalet män med mycket låg inkomst under 140 000 kronor baseras på uppgifter tre år före utjämningsåret.

I delmodellen för äldreomsorg baseras tillägget/avdraget för hemtjänst i glesbygd på data från 2002.

I delmodellen för befolkningsförändringar används utfallet från kommunal-ekonomisk utjämning året före utjämningsåret. I delmodellen används även skatteunderlaget för respektive kommun och landsting från taxeringen två år före utjämningsåret. För att skatteunderlagen ska motsvara nivån året före utjämningsåret, används de prognoser av skatteunderlagets utveckling för två respektive tre år före utjämningsåret som användes vid beräkningen av inkomstutjämnningen föregående utjämningsår. Dessa prognoser fastställdes av regeringen i en förordning som publicerades under hösten två år före utjämningsåret.

I delmodellen bebyggelsestruktur baseras komponenten byggkostnader på data från 2001 till 2004. Komponenterna uppvärmning baseras på uppgifter från början av 90-talet. Komponenterna administration baseras på tätortsuppgifter från år 2000, kommunernas landarealer 2003 och befolkning den 31 december 2002. De grundläggande kostnadskomponenterna har räknats upp till 2003 års nivå med bland annat de prognostiserade nettoprisindex som publicerades i förordningen (1995:1645) om utjämningsbidrag och utjämningsavgift för kommuner och

¹ Tätortsfaktorer används även i delmodellerna individ- och familjeomsorg och kollektivtrafik. Tätortsfaktorerna uppdaterades till uppgifter som avser år 2005 till utjämningsår 2008.

landsting för åren 1993 till 2002. Komponenten gator och vägar baseras på uppgifter från början av 90-talet.

I delmodellen för kollektivtrafik baseras respektive kommuns andel av kom-
munkollektivets kostnad för kollektivtrafik på uppgifter från år 2002. För
kommunerna i Västra Götaland och Jämtland baseras respektive kommuns
kostnadsandelar på uppgifter från år 2004. Uppgift om andel utpendlare baseras
på statistik som avser förhållandet år 2005.

I hälso- och sjukvårdsmodellens komponent för glesbygdstillägg/avdrag baseras
de ingående delarna på förhållanden åren 2001 och 2002. I delmodellen används
inkomst- och sysselsättningsuppgifter för tre år före utjämningsåret. Uppgift om
boende avser förhållandet det 1 januari två år före utjämningsåret.

Strukturbidrag

Strukturbidraget baseras på standardkostnader i kostnadsutjämnningen bidrags-
året 2004 som hade regionalpolitisk karaktär. I kommunutjämnningen var det
delmodellerna näringslivs- och sysselsättningsåtgärder och svagt befolknings-
underlag och i landstingsutjämnningen var det komponenten små landsting som
ingick i delmodellen för hälso- och sjukvård. Utfallet i delmodellen näringslivs-
och sysselsättningsåtgärder baserades på andelen arbetslösa i åldrarna 16 – 64 år
för åren 1998, 1999, 2000, 2001 och 2002. Utfallet i delmodellen svagt befolk-
ningsunderlag baserades dels på befolkningsuppgifter per den 31 december 2002
men även på lokala och regionala befolkningsunderlag i mitten av 90-talet.
Utfallet i komponenten små landsting baseras på befolkningsuppgifter den 31
december 2002.

Utöver detta får de kommuner och landsting som fick en bidragsminskning på
0,56 respektive 0,28 procent av det egna skatteunderlaget, strukturbidrag. Det
skatteunderlag som avses är skatteunderlaget enligt taxeringsår 2004 efter
uppräknning till 2005 års nivå. Som grund används även befolkningsuppgifter per
den 1 november 2004.

Införandebidrag

Införandebidraget går till de kommuner som får en årlig bidragsminskning på
0,08 respektive 0,04 procent av det egna skatteunderlaget. Det skatteunderlag
som avses är skatteunderlaget enligt taxeringsår 2004 efter uppräknning till 2005
års nivå. Som grund används även befolkningsuppgifter per den 1 november
2004.

1.2. Fullständighet

-

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i utjämningsberäkningarna är god.

2.2 Osäkerhetskällor

Osäkerheten ligger i att uppgifter hämtas från många olika källor.

2.2.1 *Urval*

-

2.2.2 *Ramtäckning*

Registret över totalbefolkningen (RTB)

De flesta variablerna i utjämningsberäkningarna hämtas från SCB:s befolkningsregister (RTB) där alla folkbokförda individer grupperas till kommuner respektive landsting. Huvudregeln i befolkningsregistret är att man är folkbokförd på den fastighet där man regelmässigt tillbringar sin dygnsvila.

Information om RTB finns tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se, Statistik efter ämne: *Befolkning*

Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Uppgifter från det registerbaserade sysselsättningsregistret (RAMS) används i kostnadsutjämnningen för både kommuner och landsting. Som framgår av namnet på registret framställs registret genom sambearbetningar av ett antal register varav RTB, kontrolluppgiftsregistret och inkomst- och taxeringsregistret (IoT) främst ligger till grund för de variabler som används i utjämningsystemet.

Information om RAMS finns tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se, Statistik efter ämne: *Arbetsmarknad*

Inkomst- och taxeringsregistret (IoT)

Uppgifter från inkomst- och taxeringsregistret (IoT) används i hälso- och sjukvårdsmodellen för landsting samt i individ- och familjeomsorgsmodellen i kostnadsutjämnning för kommuner. IoT bygger på administrativa register och är totalräknad vilket ger den en mycket hög precision i sina beloppsberäkningar.

Information om IoT finns tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se, Statistik efter ämne: *Hushållens ekonomi*

Fastighetsregistret

Uppgifter från fastighetsregistret används i hälso- och sjukvårdsmodellen i kostnadsutjämnningen för landsting. Uppgiften som används är vilken typ av fastighet som en person är folkbokförd på (exempelvis småhus eller hyreshus).

Information om fastighetsregistret finns tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se, Statistik efter ämne: *Boende, byggande och bebyggelse*

Cancer- och patientregistren

I kostnadsutjämnningen för landsting används även uppgifter från Socialstyrelsens cancerregister och patientregister. Från dessa båda register erhålls uppgifter om de vårdtunga personerna per landsting.

Information om cancer- och patientregistren finns tillgänglig på Socialstyrelsens webbplats, www.socialstyrelsen.se, Statistik efter ämne: *Cancer respektive Slutenvård*

Taxeringsutfallet

Uppgifter om respektive kommuns och landstings skatteunderlag hämtas från taxeringsutfallet som Skatteverket sammanställer ett år efter inkomståret. I beräkningarna av inkomstutjämnningen används två versioner av skatteunderlaget. Dels en prognos som Skatteverket publicerar i september året för utjämningsåret, dels en definitiv som i regel publiceras i slutet av november året före utjämningsåret.

Information om taxeringsutfallet finns tillgänglig på Skatteverkets webbplats, www.skatteverket.se, Innehåll A-Ö: *Taxeringsutfallet*

2.2.3 Mätning

-

2.2.4 Svarsbortfall

-

2.2.5 Bearbetning

Variablerna som används hämtas från de olika källorna och läggs i en databas. Diverse kontroller görs på en översiktlig nivå för att bedöma kvalitén på uppgifterna. Därefter förs uppgifterna över till Excel där beräkningen av hur mycket varje kommun och landsting får i bidrag eller får betala i avgift. Därefter görs diverse granskningskontroller. En kontrollberäkning görs med hjälp av programvaran SAS.

2.2.6 Modellantaganden

En mängd modellantaganden görs i beräkningarna. Dessa regleras i Lag (2004:773) om kommunalekonomisk utjämnning och förordning (2004:881) om kommunalekonomisk utjämnning.

Inkomstutjämnning

För inkomstutjämnningen används en modell där man utgår från skatteunderlaget enligt taxeringen året före utjämningsåret avseende inkomsterna två år före utjämningsåret. Skatteunderlaget räknas sedan upp med av regeringen fastställda uppräkningsfaktorer till utjämningsårets beräknade nivå. Kommuner och landsting garanteras genom ett inkomstutjämningsbidrag 115 respektive 110 procent av en uppräknad medelskattekraft, dvs. det genomsnittliga uppräknade skatteunderlaget i riket, uttryckt i kronor per invånare. Kommuner och landsting som har en skattekraft som överstiger respektive garanterad nivå får i stället betala en inkomstutjämningsavgift. – Skatteunderlaget för kommuner och landsting utgörs av den beskattningsbara förvärvsinkomsten för fysiska personer.

Underlaget för en kommuns eller ett landstings inkomstutjämningsbidrag eller -avgift utgörs av skillnaden mellan uppräknat skatteunderlag och ett för kommunen/landstinget beräknat skatteunderlag som motsvarar respektive garanterad nivå ("skatteutjämningsunderlag"). Bidraget/avgiften får man fram genom att multiplicera denna skillnad med gällande länsvisa skattesats för bidrag respekti-

ve avgift. Bidragen och avgifterna uttrycks i kronor per invånare.

Det huvudsakliga motivet för att använda länsvisa skattesatser och inte de egna skattesatserna är att kommuner och landsting inte ska kunna påverka storleken på sina bidrag och avgifter genom att höja eller sänka skatten. De länsvisa skattesatserna ändras endast i samband med skatteväxlingar. I län där stora skatteväxlingar har gjorts från landsting till kommun är de länsvisa skattesatserna högre för kommunerna och lägre för landstingen.

Den länsvisa skattesatsen vid beräkning av bidrag för kommuner fastställs utifrån 95 procent ("kompensationsgrad") av medelskattesatsen för kommunerna i landet med länsvisa korrigeringar för de skatteväxlingar som skett, och sker, mellan landsting och kommuner i länet. För landstingens bidrag görs motsvarande beräkning, men där gäller dock en lägre kompensationsgrad på 90 procent. I syfte att undvika vissa negativa margineffekter beräknas avgifterna med hjälp av länsvisa skattesatser beräknade på 85 procent av medelskattesatsen (med länsvisa korrigeringar för gjorda skatteväxlingar). – Vid beräkning av den riksgenomsnittliga skattesatsen för kommuner respektive landsting exkluderas Gotlands kommun.

I exemplet som följer redovisas en beräkning av de länsvisa skattesatserna för landstinget och kommunerna i Kalmar län för år 2008.

A.	Kommuner, riksgenomsnittlig skattesats 2003, %	20,64	
B.	Landsting, riksgenomsnittlig skattesats 2003, %	10,53	
C.	Genomsnittliga skatteväxlingar 1991–2003, hela riket, %	4,16	
D.	Skatteväxlingar 1991–2003, Kalmar län, %	5,06	
E.	Skatteväxlingar 2004–2008, Kalmar län, %	0,26	
	<u>Länsvisa skattesatser för Kalmar län 2008, %, för</u>		
F.	Inkomstutjämningsbidrag, kommunerna	20,77	$A \times 0,95 + (D-C) + E$
G.	Inkomstutjämningsbidrag, landstinget	8,31	$B \times 0,90 - (D-C) - E$
H.	Inkomstutjämningsavgift, kommunerna	18,70	$A \times 0,85 + (D-C) + E$
I.	Inkomstutjämningsavgift, landstinget	7,79	$B \times 0,85 - (D-C) - E$

Kostnadsutjämningsmodell för kommuner

Kostnadsutjämningsmodellen för kommuner består av tio delmodeller. Dessa är

- Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg
- Förskoleklass och grundskola
- Gymnasieskola
- Individ- och familjeomsorg
- Barn och ungdomar med utländsk bakgrund
- Äldreomsorg
- Befolkningsförändringar

- Bebyggelsestruktur
- Löner
- Kollektivtrafik

Nedan följer en kortfattad beskrivning av dessa.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg

Standardkostnaden för barnomsorg beräknas utifrån kommunens åldersstruktur och ett volymindex som avser att spegla behovet av barnomsorg. Kommunens åldersstruktur beräknas utifrån andelen barn i åldrarna 1-3, 4-5, 6 och 7-9 år. För att beräkna behovet av barnomsorg används föräldrarnas förvärvsfrekvens, skattekraft och ett mått på hur tätbefolkad kommunen är.

Förskoleklass och grundskola

Standardkostnaden för förskoleklass och grundskola beräknas utifrån andelen barn i åldrarna 6 år och 7-15 år samt andelen barn 7-15 år som är födda utanför Sverige, Norge och Danmark eller som har minst en förälder som är född utanför nämnda länder vilket används för att beräkna tillägget/avdraget för modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk. Därtill kommer tillägg/avdrag för små skolor och skolskjutsar vilket beräknas utifrån elevernas geografiska spridning i kommunen.

Gymnasieskola

Standardkostnaden för gymnasieskolan beräknas utifrån andelen ungdomar 16-18 år, tillägg/avdrag för bebyggelsestruktur, samt tillägg/avdrag baserat på elevernas programval de senaste två åren.

Individ- och familjeomsorg

Standardkostnaden för individ- och familjeomsorg är uppdelad i två separata delar, en för barn och ungdomsvård och en för ekonomiskt bistånd, missbrukarvård och övrig verksamhet. Barn och ungdomsvård baseras på andelen barn till ensamstående föräldrar, andelen barn med utländsk bakgrund, andelen lagförda ungdomar och kommunens folkmängd. Övrig individ- och familjeomsorg beräknas utifrån andelen utrikes födda flyktingar och nära anhöriga samt övriga utrikes födda från länder utanför Norden och de länder som var medlemmar i EU 2003, arbetslösa utan ersättning, ensamstående kvinnor med barn, andel män med låg inkomst samt ett täthetsmått.

Barn och ungdomar med utländsk bakgrund

Standardkostnaden beräknas utifrån andelen barn och ungdomar i åldern 0-19 år som är födda utanför Norden och de länder som var medlemmar i EU 2003 eller minst en förälder född utanför Norden och de länder som var medlemmar i EU 2003 av totala antalet 0-19 åringar i kommunen.

Äldreomsorg

Standardkostnaden för äldreomsorg beräknas utifrån antalet män respektive kvinnor i åldersgrupperna 65-69, 70-74, 75-79, 80-84, 85-89 samt 90 år och äldre uppdelade på civilstånd och födelseland (sammanlagt 48 grupper), normkostnaden för respektive grupp, tillägg/avdrag för institutionsboende i glesbygd samt tillägg/avdrag för hemtjänstkostnader.

Befolkningsförändringar

Delmodellen är uppdelad i fyra delar:

- Befolkningsminskning under en tioårsperiod
- Kraftig befolkningsminskning under en femårsperiod för 7 – 18-åringar
- Kraftig befolkningsökning under en femårsperiod för 7 – 18-åringar
- Eftersläpningseffekter

Standardkostnadens del för befolkningsminskning beräknas utifrån kommunens befolkningsminskning den senaste tioårsperioden.

Standardkostnadens del för kraftig befolkningsminskning för 7 – 18-åringar beräknas utifrån förändringen den senaste femårsperioden. Den minskning som överstiger fastställt gränsvärde ligger till grund för standardkostnaden.

Standardkostnadens del för kraftig befolkningsökning för 7 – 18-åringar beräknas utifrån förändringen den senaste femårsperioden. Den ökning som överstiger fastställt gränsvärde ligger till grund för standardkostnaden.

För att kunna ta del av kompensation för eftersläpning av skatteinkomster krävs att kommunens genomsnittliga befolkningstillväxt under en fyraårsperiod överstiger 1,2%. Är befolkningstillväxten mellan den 1 november två år före utjämningsåret och 1 november året före utjämningsåret högre än 1,2 % erhåller kommunen en standardkostnad. Det antal personer av kommunens befolkningstillväxt som överstiger gränsvärdet 1,2 % ligger till grund för beräkningen av standardkostnaden. Utfallet baseras på kommunens utfall i utjämningsystemet året före utjämningsåret jämfört med motsvarande utfall ökat med det antal personer som översteg gränsvärdet.

Bebyggelsestruktur

Standardkostnaden för bebyggelsestruktur beräknas utifrån fyra fastställda parametrar, nämligen byggkostnader, administration, väg och vatten samt uppvärmning. Dessa fyra delar ingick som delmodeller i kostnadsutjämnningen till och med bidragsåret 2004. Parametrarna uppdaterades delvis till utjämningsår 2005. Till utjämningsår 2008 har parametern byggkostnader uppdaterats.

Löner

Standardkostnaden för löner beräknas utifrån ett löneindex som har beräknats med utgångspunkt i medellönen för kommunanställda i angränsande kommuner, köpeskillingen för småhus i kommunen och förvärvsarbetsgraden i kommunen. För kommuner med ett värde på löneindex som överstiger 100 beräknas ett tillägg motsvarande hälften av produkten av den del av löneindexet som överstiger 100 och en justerad lönekostnad. Samtliga kommuner får därefter ett

invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

En kommuns justerade lönekostnad beräknas på följande sätt. Kommunens standardkostnad för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, förskoleklass och grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg, uppdelad på barn- och ungdomsvård och övrig individ- och familjeomsorg, samt äldreomsorg multipliceras med en beräknad lönekostnadsandel för respektive verksamhet, varefter produkterna summeras.

Kollektivtrafik

Standardkostnaden för kollektivtrafiken beräknas länsvis med hjälp av variablerna gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur. Därefter fördelas 50 procent till kommunerna och 50 procent till landstingen. Inom respektive län ska fördelningen mellan kommunerna ske efter kommunernas andel av de totala kollektivtrafikkostnaderna i länet 2003. För Västra Götaland och Jämtland är kollektivtrafikkostnaderna baserat på uppdaterade uppgifter.

För Stockholms län gäller att den beräknade kostnaden för länet fördelas på 40 procent till kommuner och 60 procent till landstinget.

För Stockholms län och Skåne län har alla kommuner i länet samma standardkostnad.

Kostnadsutjämning för landsting

Kostnadsutjämningen för landsting består av fyra delmodeller.

Hälso- och sjukvård

Löner

Befolkningsförändringar

Kollektivtrafik

Nedan följer en kortfattad beskrivning av dessa.

Hälso- och sjukvård

Standardkostnaden för hälso- och sjukvård beräknas utifrån:

- Kostnader för nio vårdtunga grupper inklusive HIV
- Kostnader för ej vårdtunga grupper

Därutöver tillkommer tillägg eller avdrag för gles bebyggelsestruktur.

Kostnader för åtta av de vårdtunga grupperna beräknas med hjälp av uppgifter från Socialstyrelsen. Grupperna presenteras i *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn (SOU 2003:88)*. Antalet i varje vårdtung grupp, uppdelat på kön och ålder tas fram och multipliceras med en skattad genomsnittskostnad, som antas vara lika för samtliga landsting.

För HIV beräknas kostnaderna schablonmässigt.

Kostnaderna för den övriga befolkningen beräknas genom att varje invånare hänförs till en grupp utifrån kön, ålder, civilstånd, sysselsättningsstatus, inkomst och boendetyper. Antalet per grupp i respektive landsting multipliceras med en genomsnittskostnad.

Summan av de tre faktorerna utgör den totala kostnaden för landstinget.

Löner

Standardkostnaden för löner beräknas utifrån ett löneindex som är baserat på lönerna i länets privata sektor och läkarnas faktiska lönenivå i landstinget. För landsting med ett värde på löneindex som överstiger 100 beräknas ett tillägg motsvarande hälften av produkten av den del av löneindexet som överstiger 100 och en justerad lönekostnad. Samtliga landsting får därefter ett invånarbaserat avdrag, som beräknas så att summan av avdragen motsvarar summan av tilläggen.

Ett landstings justerade lönekostnad beräknas genom att landstingets standardkostnad för hälso- och sjukvård multipliceras med en beräknad lönekostnadsandel för verksamheten.

Befolkningsförändringar

Delmodellen beräknar eventuella eftersläpningseffekter. För att kunna ta del av kompensation för eftersläpningseffekter krävs att landstingets genomsnittliga befolkningstillväxt under en fyraårsperiod överstiger 1,2%. Är befolkningstillväxten mellan den 1 november två år före utjämningsåret och den 1 november året före utjämningsåret högre än 1,2% erhåller landstinget en standardkostnad skild från 0. Det antal personer av landstingets befolkningstillväxt som överstiger gränsvärdet 1,2% ligger till grund för beräkningen av standardkostnaden. Utfallet baseras på landstingets utfall i kommunalekonomisk utjämning året före utjämningsåret jämfört med motsvarande utfall ökat med det antal personer som översteg gränsvärdet.

Kollektivtrafik

Standardkostnaden för kollektivtrafiken beräknas länsvis med hjälp av variablerna gleshet, arbetspendling och tätortsstruktur. Därefter fördelas 50 procent till kommunerna och 50 procent till landstingen förutom i Stockholms län där landstinget får 60 procent av de beräknade kostnaderna.

Mer om modellantagandena och bakgrunden till dessa för både kommuner och landsting kan man läsa om i utredningen *Gemensamt finansierad utjämning i kommunsektorn (SOU 2003:88)* och i propositionen *Ändringar i det kommunala utjämningsystemet (Prop. 2003/04:155)*, i *Lag (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning* och i *Förordning (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning*.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

-

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Beräkningarna görs två gånger om året. Senast den 1 oktober ska kommuner och landsting få tillgång till en preliminär version av beräkningarna inför det kommande utjämningsåret. Senast den 10 januari utjämningsåret ska Skatteverket ha tillgång till de slutliga beräkningarna. Eventuellt kan någon kommun eller landsting överklaga de slutliga beräkningarna. Om detta överklagande är relevant medför det ytterligare en beräkningsomgång som ger ett reviderat utfall.

3.2 Framställningstid

Framställningstiden är beroende av när variablerna som ska ingå i modellerna blir klara. Arbetet med beräkningarna pågår främst från februari till december året före utjämningsåret.

3.3 Punktlighet

Tidpunkten för presentation av uppgifterna bestäms av Lag (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning och i förordning (2004:881) om kommunalekonomisk utjämning. Det innebär att resultatet från de preliminära beräkningarna ska ha presenterats till kommunerna och landstingen senast den 1 oktober året före utjämningsåret. Resultatet från de slutliga beräkningarna ska vara Skatteverket tillhanda senast den 10 januari utjämningsåret.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Eftersom revideringar i utjämningsystemet skett vid flera tillfällen samtidigt som det till år 2005 skett en större revidering kan inte jämförelser över tiden göras i någon större utsträckning.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Kommunerna kan jämföra sig med varandra.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

-

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Utfallet från de senast tillgängliga beräkningarna publiceras på SCB:s webbplats: www.scb.se, Statistik efter ämne: *Offentlig ekonomi*

Tabellsamlingar med utfall och bilagor trycks och levereras till alla kommuner och landsting. Dessa tabellsamlingar skickas även till riksdag och Regeringskansliet samt till intresseorganisationen Sveriges Kommuner och Landsting.

5.2 Presentation

Resultatet av beräkningarna presenteras i tabellsamlingarna *Kommunalekonomisk utjämning för kommuner, utjämningsåret 2008, Kommunalekonomisk*

utjämnning för kommuner, Underlag till beräkning av kostnadsutjämnningen utjämningsåret 2008 och Kommunalekonomisk utjämnning för landsting 2008.

I Sveriges statistiska databaser (SSD) finns utfallet för kommuner och landsting för bidrags-/utjämningsåren 1996-2008. Utfallet för senaste beräkningsomgång publiceras efter att Skatteverket har fastställt det slutliga utfallet. I regel sker publicering i SSD i mars/april under utjämningsåret. SSD finns åtkomlig på SCB:s webbplats.

5.3 Dokumentation

Dokumentation över hur beräkningarna går till kan erhållas från SCB, enheten för Offentlig ekonomi. Viss dokumentation finns tillgänglig på SCB:s webbplats.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Huvuddelen av de uppgifter som ingår i beräkningarna finns tillgängliga hos SCB och andra myndigheter såsom Skatteverket, Skolverket, Socialstyrelsen, AMS etc. En stor del av underlaget till beräkningarna finns publicerade i tabellsamlingen *Kommunalekonomisk utjämnning för kommuner, Underlag till beräkning av kostnadsutjämnningen utjämningsåret 2008.*

5.5 Upplysningstjänster

Upplysningar kan lämnas av Olof Klingnéus, 019 – 17 66 16 eller Olle Storm, 019 – 17 61 47
E-post: offentlig.ekonomi@scb.se